

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku R.K.
z udziałem T.D. i W.D.
o rozgraniczenie,
na skutek skargi kasacyjnej T.D. i W.D.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach
z 30 czerwca 2022 r., II Ca 1626/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestników na rzecz wnioskodawcy, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwoty po 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Kielcach w następstwie apelacji wnioskodawcy, zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach z 5 czerwca 2019 r. w punkcie I - w ten sposób, że bliżej oznaczoną w sentencji nieruchomości wnioskodawcy, oznaczoną jako działka nr [...], i nieruchomości uczestników, oznaczoną jako działka nr [...], rozgraniczył według kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania - według oznaczonej w sentencji

linii na opisanym w tej sentencji szkicu granicznym przyjętym do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (punkt Ia) - oraz w punkcie II, w ten sposób, że bliżej oznaczoną w sentencji nieruchomości wnioskodawcy, oznaczoną jako działka nr [...], i nieruchomości uczestników, oznaczoną jako działka nr [...], rozgraniczył według oznaczonej w sentencji linii na opisanym w tej sentencji szkicu granicznym przyjętym do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, tj. na odcinku oznaczonym punktami [...] na w/w szkicu granicznym – według kryterium ostatniego spokojnego posiadania, zaś na dalszym odcinku oznaczonym punktami [...] na w/w szkicu granicznym – według kryterium wszelkich okoliczności.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnicy wskazali przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Ich zdaniem wykładni wymaga pojęcie „ostatniego spokojnego stanu posiadania”, tj. jak długo musi trwać taki okres, aby można go było określić mianem ostatniego spokojnego stanu posiadania. W odniesieniu do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący wskazali, że mimo możliwości zastosowania kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania, Sąd rozgraniczył nieruchomości o numerach [...] i [...] na podstawie „wszelkich okoliczności, które pozwalają na wytyczenie granicy”. Zastosowanie zaś tego kryterium stoi w sprzeczności z dokumentacją ze zdjęć lotniczych oraz opiniami biegłej L.S., z których to dokumentów wynika, że granica pomiędzy działkami [...] i [...] zawsze przebiegała w linii prostej bez załamania, a sposób ustalenia przebiegu granicy pomiędzy działkami stron według koloru zielonego nie znajduje pokrycia w materiale dowodowym. Linia koloru zielonego nie pokrywa się zaś z żadnym starym ogrodzeniem czy rowkiem, co sugeruje Sąd Okręgowy, gdyż biegła L.S. nie naniosiła ich na swoje mapy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy

w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżących nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Ich argumentacja w tym zakresie ograniczona została jedynie do sformułowania pytania, które zdaniem skarżących wymaga udzielenia odpowiedzi przez Sąd Najwyższy. Jest to jednak niewystarczające, ponieważ pojęcie ostatniego spokojnego stanu posiadania zostało wyjaśnione w

orzecnictwie Sądu Najwyższego, który wskazał, że oznacza ono stan posiadania przedmiotu rozgraniczenia o charakterze ustabilizowanym, tj. taki stan, który nie pozwala wprowadzić na stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie, jednakże trwa zbyt długo, by pozbawienie dotychczasowego posiadacza posiadania pasa ziemi przez ustalenie granicy „z uwzględnieniem wszelkich okoliczności” dało się pogodzić z zasadami współżycia społecznego; chodzi zatem o ustalone, niewątpliwe posiadanie, spokojne w sensie faktycznym, a nie prawnym, podczas którego nie wystąpiły żadne zmiany lub zakłócenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 1974 r., III CRN 81/74, OSNC 1975, nr 4, poz. 65; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 maja 2000 r., II CKN 274/00, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 210/17, niepubl.). W świetle powyższych wypowiedzi Sądu Najwyższego i braku jakiejkolwiek argumentacji popierającej twierdzenie wniosku o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, nie sposób uznać, że została wykazana przyczyna z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Skarżący nie wykazali również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Skarżący nie przedstawili jakiegokolwiek argumentacji, która mogłaby przekonywać o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Jak wynika z zaskarżonego orzeczenia oraz ujawnionych w jego uzasadnieniu motywów Sąd Okręgowy dokonał rozgraniczenia nieruchomości oznaczonych jako działki [...] i [...] na dwóch różnych ich odcinkach, według różnych kryteriów z art. 153 k.c., co zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego jest dopuszczalne i nie jest niedopuszczalnym korygowaniem granicy w odniesieniu do ustalonego kryterium (zob. niepubl. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 210/17 i 2 grudnia 1998 r., I CKN 930/97). Na odcinku oznaczonym punktami 30-02 na opisanym w sentencji szkicu granicznym Sąd Okręgowy dokonał rozgraniczenia według kryterium ostatniego spokojnego posiadania. Twierdzenie wniosku skargi dotyczące nieprawidłowego rozgraniczenia nieruchomości według ostatniego kryterium z art. 153 k.c. może zatem dotyczyć jedynie rozgraniczenia odcinka nieruchomości oznaczonego punktami [...] na w/w szkicu granicznym. Z kolei

twierdzenia dotyczące starego ogrodzenia zdają się odnosić do rozgraniczenia nieruchomości na odcinku zabudowanym, tj. na odcinku oznaczonym punktami [...]. Jak wyżej jednak wskazano na tym odcinku dokonano rozgraniczenia według kryterium ostatniego spokojnego posiadania, co wniosek czyni niezrozumiałym.

Odnosząc twierdzenie o oczywistej zasadności skargi do postawionych w niej zarzutów zauważyć wypada, że stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. niedopuszczalne jest oparcie skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ze względu na tę regulację zarzuty naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c. nie mogą być w ogóle podstawą skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76; oraz wyroki: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubL; z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, niepubL; z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, niepubL; z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, niepubL, z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.). W tej sytuacji Sąd Najwyższy nawet w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - nie mógłby rozważać zasadności naruszenia art. 233 k.p.c. Tym samym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może też uzasadniać tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Jednocześnie skarżący nie podnieśli żadnych zarzutów proceduralnych, dotyczących czynności Sądu drugiej instancji, które w dopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym sposób zmierzałyby do zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Przewidziane w art. 398¹³ § 1 k.p.c., związanie granicami podstaw kasacyjnych oznacza powinność Sądu Najwyższego merytorycznego rozpoznania jedynie tych zarzutów materialnoprawnych i procesowych, które zostały wytknięte przez skarżącego i są dopuszczalne w świetle art. 398³ § 1 i 2 k.p.c., a także niedopuszczalność poszukiwania i uwzględnienia przez Sąd Najwyższy z urzędu innych - nawet występujących obiektywnie, lecz nie wytkniętych przez skarżącego - uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., II CSKP 773/22, niepubl.). W związku z powyższym miarodajnym do oceny wniosku jest ustalony przez Sąd stan faktyczny.

W świetle powyższego i braku adekwatnej argumentacji wniosku nie sposób uznać za oczywiście uzasadniony zarzutu naruszenia art. 153 k.c., do którego dojść miało poprzez jego niewłaściwą wykładnię w zakresie sposobu ustalenia ostatniego spokojnego stanu posiadania nieruchomości przez strony, a który oparty został na podważaniu ustalenia dotyczącego przebiegu „rowku, starego ogrodzenia i ogrodzenia z 2007 r.” i pokrywania się ich przebiegu z zieloną linią na szkicu granicznym, przyjętą za podstawę rozgraniczenia przez Sąd Okręgowy oraz ustaleń faktycznych stanowiących podstawę przyjęcia przez ten Sąd stanu spokojnego posiadania na odcinku zabudowanym nieruchomości, tj. istnienia i przebiegu ogrodzenia nieruchomości uczestników do 2013 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

[ał]

(K.L.)